

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio I. De foro competente in genere, & varijs modis, quibus constituitur
forum competens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

Per absolutionem ab observatione iudicii perit instantia, si in progressu litis appareat, intentionem ac petitionem Actoris in libello ineptè propositam fuisse, quo in casu absolvitur reus ab instantia hujus Iudicii, reservato tamen Actori jure iterum agendi, & rectius libelli formandi, prout habetur in *e. Examinata 15. h. tit.* ut reo provideatur, ne respondere debeat ad ineptè petita, & tamen etiam Actor non multum patiat, ob ineptè formatum libellum, sed rebus suis, melius hunc formando, consulere possit: & hinc si in principio statim, antelitem contestatam, libelli ineptitudo appareat, statim libellus talis à iudice ex offi-

cio rejici debet, & lis non contestari ante libellum melius formatum, nisi ex aliis circumstantiis & conjecturis satis appareat intentio, & petitio Actoris, quæ etiam non nominatà actione ex æquitate observari debet. Sunt insuper alia, quæ faciunt iudicium omnino nullum, in competentia scilicet Iudicis, Persona Actoris, aut Rei, quæ in iudicio agere, aut conveniri non possunt; Res ipsæ, quæ non possunt coram hoc Iudice tractari, defectus Citationis; defectus & ommissio substantialium solemnitatum; ordo juris non servatus, qui ad substantiam iudicii pertinetur, de quibus tamen alibi.

TITULUS II.

DE FORO COMPETENTE.

SECTIO I.

De foro competente in genere, & variis modis, quibus constituitur forum competentis.

§. I.

Quis dicatur Iudex competentis, & quod forum competentis?

Forum competentis aliud non est, quam tribunal Iudicis, cujus iurisdictioni in tali causa reus subicitur, sive ubi res ab Actore conveniri potest, ac debet, juxta illud, quod ordinariè forum rei actor sequi debeat, & hinc Iudex competentis dicitur ille, cujus iurisdictioni subicitur Reus, sive coram quo actio &

lis proponi, institui, ac finire potest. Est autem Iudex competentis alius simpliciter competentis, quem partes litigantes adire possunt, & per se debent, tanquam ordinatum suum Iudicem. Alius per se quidem incompetentis est respectu partium litigantium, cujus tamen iurisdictionem partes in se prorogare possunt. Alius denique est simpliciter respectu harum partium incompetentis, qui nec ordinariam in partes litigantes iurisdictionem habet, nec per partium consensum iurisdictione ejus in has partes prorogari potest; cujus sententia ipso jure est irrita, & contra hujus sententiæ nullitatem semper excipere possunt partes, ita ut nunquam in rem judicatam transeat, si certò constet de Iudicis absoluti incompetentis.

§. II.

§. II.

De variis causis, seu modis, quibus constituitur forum competens.

Ordinarij sunt quatuor modi, quibus forum competens constituitur, & sortitur aliquis, prout habetur ex *cap. ult. h. t.* ratione domicilii scilicet, ratione contractus, ratione delicti, & ratione rei sitæ in certo territorio aliquo. Præter hos quatuor modos, de quibus pauld post, sunt etiam extraordinarij aliqui & generales, quibus forum quis sortiri poterit. Sic primò ex *e. Licet 20. h. t.* patet, quòd advenæ & peregrini in curia Romana conveniri possunt, si Romæ existant, quamvis ex nullo alio quatuor modorum prius enumeratorum forum competens Romæ sortiantur; Clerici quidem in omnibus causis tam Ecclesiasticis, quàm temporalibus, tam Civilibus, quàm criminalibus; Laici verò saltem in causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, cum enim omnes Ecclesiæ totius mundi sint in territorio Papæ, consequenter respectu omnium Ecclesiis illis subditorum competens Judex est Papa. Per hoc tamen non negatur taliter convento, ex justa & necessaria causa, litem sibi Romæ intentatam domum revocare ad forum domicilii, ubi ad respondendum melius instructus est, & quamvis *Trident. sess. 24. c. 20. De refor.* velit, ut causæ Ecclesiasticæ in prima instantia coram Ordinariis locorum cognoscantur, ac terminentur, per hoc tamen nihil derogatum voluit *Cap. Licet.* Cum omnium locorum Ordinarius dici possit etiam Papa, & Roma sit communis omnium in Christo fidelium patria.

Secundò possunt etiam sortiri forum aliqui ratione causæ, prout causæ Ecclesiasticæ & Spirituales etiam Laicorum coram Judice Ecclesiastico tractari debent, etsi nec ratione domicilii, nec ex alio ordinatio capite, ad talem judicem personam tale spectarent. Tertio, possunt spectare forum sortiri aliqui, ob certa illis concessa privilegia, quibus ab ordinario foro exempti, certo foro gaudent. Quarto ratione Communitatis privilegiatæ, cui adscripti sunt, Et quinto denique ratione continentia, & connexionis causarum, de quibus suis locis.

§. III.

Quomodo, & quando sortiantur quis forum, ratione domicilii, sive originis, sive habitationis?

Duplex est forum domicilii, originis scilicet, & habitationis. Originis domicilium ibi quis censetur habere, ubi quis natus est ex patre, qui non tantum per modum transeuntium in hoc loco, ubi quis natus est, morabatur, cum ubi domicilium habeat, sed in quo pater nati filii stabile domicilium habebat, si tamen aliquod haberet, licet filius extra hunc locum ex occasione transeuntis, per aut fugæ natus sit. Imò juxta aliquos ibi etiam forum originis sortitur aliquis, ubi pater illius natus, vel si ipse nepos vivente avo, & in hujus potestate natus sit, avitæ originis forum sortitur: nunquam autem matris, nisi sit vulgò quæsitus, qui patrem demonstrare non potest. Et quamvis de jure fortius sit domicilium originis, quod immutabile dicitur (neque enim qui in hoc loco v.g. natus est, non potest esse aliquando in hoc loco

natus

non natus) domicilium tamen habitationis quoad jurisdictionem præfertur; & recepta passim consuetudo habet, ut mutato domicilio ex loco originis in alium locum, jura etiam originalia, quoad officia, munera, & præstationes, &c. amittantur.

Domicilium habitationis verò ibi censetur quis habere, ubi actu habitat, & animum habet permanendi, nisi quid occurrat, quod animum illius immutet, ita ut duo requirantur ad constituendum domiciliū, actualis scilicet habitatio (saltem inchoata) & animus permanendi in tali loco; & sicuti Clericus duo beneficia habens, in diversis Ecclesiis, quorum quodlibet residentiam per dimidium v. g. annum requirit, domicilia habere dicitur, si in quolibet beneficio conveniente tempore residet, sic etiam Laicus dici potest duo domicilia habere, si in duobus v. g. locis per æquales anni partes actu habitat, cum animo, ita utrobique residendi, ita ut in quolibet loco ex ratione domicilii conveniri possit, etiam ob contractus, & crimina alibi commissa, tanquam absolute loci illius Magistratui subditus, si ab alio iudice loci illius, ubi contractum, aut delictum est, non fuerit præventus. Vagi autem, qui nullibi sedem stabilem habent, sicut ubique, ubi existunt, conveniri possunt, juxta illud, ubi te invenero, ibi te judicabo. Qui verò alibi quidem stabile domicilium habent, ad alium tamen locum veniunt, animo per annum v. g. vel majorem anni partem ibi commorandi, censentur, si in tali loco dicto modo morentur, quasi domicilium in tali loco habere, ut de delictis aut contractibus v. g. etiam alibi commissis conveniri

Compend. Pirhing.

coram loci illius iudice possint, prout famuli, milites, præsidarii, studiosi, &c. se habent. Quòd si tamen absque dicto animo longius in loco tali permanendi, ad locum talem accedant, præter opinionem tamen suam per accidens diutius ibi morari cogantur, non dicuntur quasi domicilium ibi habere, sed hospites tantum & loci illius peregrini.

§. IV.

Quomodo constituatur forum ratione delicti?

Ratione delicti sortitur quis forum, & subjicitur jurisdictioni illius Judicis (in foro externo scilicet in cujus territorio deliquit, etiam si aliàs ei subditus non esset (ut scilicet scelera in eo loco puniantur publicè vindictà, ubi commissa fuerunt; & ob bonum publicum manifesta sit delicti puniatio, ubi cum offensa boni publici delictum commissum est. *arg. C. Postulasti 14. h. r.*) si in tali loco, ubi deliquit, deliquens deprehenditur, vel si antequam ex territorio tali egredia- tur, citatione perventus fuit. Sicuti autem nullum delictum exceptum est in tali loco commissum, quod territorii illius iudicis jurisdictionem non subbeat, ita nulla persona exempta est, ab hoc delicti foro, (si tamen delictum non tantum sit contra particulare statutum aliquod, ad quod fortassis alter non tenetur, sed contra jus commune) pro conditione tamen personæ, ut scilicet Ecclesiasticus delinquens forum delicti huius ratione sortia- tur apud Ecclesiasticum illius loci iudicem, sæcularis verò apud sæcularem iudicem, & regularis apud regularem juxta *Trident. constit. Sess. 6. C. 3. de refor.*

H h

Et Sess

Et Sess. 25. c. 14. de regula. De qua re alibi.

Quod si verò in uno quidem loco seu territorio inchoatum est delictum, in alio autem perfectum, & consummatum (ut si quis globum ejaculetur in territorio Electoris Bavarie, & occidat hominem in territorio Episcopi Augustani existente) probabile quidem est, quod Judex loci, in quo delictum perfectum est, & homo occisus, non judex loci, ubi delictum inchoatum est, possit delinquentem talem, si in territorio illius deprehendatur, judicare, & punire, probabilius tamen est, quod utriusque territorii judex procedere contra talem delinquentem possit, & detur locus præventioni, (cùm in utroque territorio reus deliquisse censeatur) nisi vulneratus lethaliter in uno loco, ad alterum sic vulneratus abiisset, & mortuus esset, quo in casu punitio & judicium vulnerantis, penes judicem loci, ubi vulnus inflatum est, esset.

Si tamen Reus ex loco delicti commissi fugiat ad aliud territorium, cum spectato jure communi, si sub eodem Supremo Principe sit tale territorium, judex talis territorii si fuerit requisitus à judice delicti vel domicili, eum capere, & remittere debet, cùm ejusdem Principis judices se invicem juvare debeant, si requirantur, ne delicta maneant impunita; Si verò Reus ad territorium fugerit, quod est sub alio Principe, non tenetur Reus remitti, neque cogi potest illius loci judex ad hunc remittendam, quamvis compelli possit, ad agendum à Reo talis fori ratione læsionis aut damnorum factorum. Hæc autem remissio-

nis materia, quia hodie multum à consuetudine dependet, illa consulenda est, vel statuta particularia, &c. juxta quæ in nostra saltem Germania delinquentis punitur, ubi deprehenditur, absque ulla remissione facta ad judicem delicti: neque possunt ministri aut officiales sui judices, ubi delictum commissum est, in alieno territorio, quò reus jam abiit, eum persequi, sed ab omni illius persecutione desistere debent, quòprimùm alienum ille territorium attingit, nisi sint grassatores, latrones, aut alii miles pacis publicæ perturbatores, eorum persecutio in Imperio etiam extra territorium persecutis continuari potest. Quomodo etiam Prælati Regularis in quoslibet sui Ordinis Regularibus cùnque delinquant, jurisdictionem habent ratione obedientiæ illi promissæ, & bellidux in quoslibet milites sui exercitus.

§. V.

Quomodo, & quando constituatur forum ratione contractus?

Ratione contractus aut quasi contractus sortiri forum contrahentes ubi contraxerunt, ex c. ult. h. t. & ex c. eodem in 6. patet, si tamen in loco, ubi contraxerunt, moram habent, tabernam, officinam, tentorium erigendo, ad merces distrahendas, sive horreum conduxerint ad emendum, aut vendendum (neque enim, qui cum viatore, aut peregrino sciens hunc talem, & statim iterum discessurum, contrahit, in loco contractus hunc talem convenire poterit, nisi etiam hic talis in judicem contractus consensisset, aut aliud exigat natura

nra contractus, aut consuetudo loci, alijs enim durissimum tali peregrino foret, ubique locorum, quo devenit, respondere) & si in loco contractus reperitur; si enim territorio contractus jam excesserunt, urgeri amplius non possunt, ad comparandum coram iudice loci illius personaliter, quamvis immissio in illorum bona, si quæ habent in tali territorio, & citati contumaciter absint, fieri possit, prout habetur in *cit. c. 1. §. Contrahentes*, vel si nulla bona habeant, in loco contractus, habeant tamen in loco domicilii, ad hunc locum Actor remitti poterit, & Iudex domicilij requiri, ut Actorem in bonorum talium possessionem immittat. Quæ tamen omnia intelligenda sunt, nisi aliter contrahentes convenerint, qui sicuti solutioni faciendæ certum locum nominare possunt, ita ad contractum implendum convenire possunt, de domicilij, vel loci celebrati contractus Iudice, aut receptæ consuetudini deferendum erit.

§. VI.

Quomodo, & quando constituatur forum ratione rei sitæ in alieno territorio?

SActio realis aut mixta intentatur, potest conveniri reus coram Iudice, in cuius territorio res sita est, siue immobilis hæc sit, siue mobilis (modò res talis mobilis non sit tantum custodiæ causa, & sic tantum transeunter in loco tali deposita) *c. sane 3. §. c. ult. h. tit.* ita ut penes Actorem sit, si res immobilis feudalis non sit, utrum in loco domicilij rei, an verò ubi res sita est, agere velit; Quamvis e-

nim tali Iudici, ubi res sita est, non sit absolute subditus rei talis possessor, & consequenter actione merè personalicoram tali Iudice conveniri non possit, sit tamen subditus secundum quid, in ordine ad rem in illo loco sitam & possessam; quòd si tamen in tali casu Actor non forum rei sitæ eligat, sed forum domicilij, & reum conveniat coram Iudice domicilij, debet postmodum Iudex rei sitæ, ad denuntiationem Iudicis domicilij, qui sententiam tulit, eam exequi *argu. cap. Postulasti 14. h. e.*

§. VII.

An, & qua ratione preventus à Iudice competente, non obstante postea mutatione fori, adhuc coram illo in iudicio respondere teneatur?

QUòd talis, si à Iudice competente legitime preventus fuerit, per citationem v. g. ad instantiam partis factam, etiamsi postea forum mutaverit, nihilominus coram priori Iudice respondere teneatur, & causam prosequi, constat *ex c. Proposisti h. e.* Ibi enim finiti iudicium debet, ubi ceptum est. *l. Vbi 30. ff. de Iud.* Quamvis enim egressus ex loco, ubi domicilium habuit, desinat esse subditus ratione domicilij illius loci Iudici, quam primum locum illum animo transferendi domicilium egressus est, manet tamen illi quoad hanc causam, circa quam ante excessum, per legitimam citationem preventus fuit, ratione preventionis subditus; nisi etiam una cum mutatione domicilij, vel jurisdictionis, mutetur status personæ, si Clericus v. g. vel Religiosus fiat, tum enim coram Iudice

dice Ecclesiastico conveniri debet, quamvis non improbable sit, ad multam pecuniariam coram Iudice etiam seculari, à quo Laicus prævenerit, conveniri posse.

SECTIO II.

An, & quomodo Iudex, competens jurisdictionem suam extendere, aut jus dicere possit extra territorium proprium?

QUOD Iudex non possit directè jurisdictionem contentiosam exercere, extra territorium proprium, sive in alienos subditos sive in suos, quoad res & bona in alterius territorio sita, certissimi juris est, tantum id in quaestione venire potest, an, & quando statuti vel sententia Iudicis extra proprium territorium se extendat, & effectum aliquem habeat. De qua res sit.

§. I.

An statutum reddens personam habilem, vel inhabilem, ad Contractus, vel Testamenta, extendatur etiam ad bona extra territorium sita?

SI statutum particulare, Provinciae aut Civitatis alicujus directè tantum disponat circa formam actus, praescribendo v. g. quanam substantialiter ad valorem contractus v. g. aut Testamenti &c. in tali loco facti requirantur, vel si directè disponat circa personas, suae jurisdictioni subiectas, habitans illas v. g. ad actum faciendum, validus est actus, juxta formam talem in illo loco factus, à

quocumque demum, sive incolà sive peregrino ibi contrahente v. g. aut testante &c. fiat, etiam quoad bona extra territorium talis Provinciae aut Civitatis sita, quamvis enim circa hæc bona nullam directè jurisdictionem statuentes talia exercere possint, possunt tamen indirectè, contractum v. g. aut testamentum in tali loco factum validando, vel irritando.

§. II.

An sententia Iudicis condemnans ad poenam, vel infligentis poenam confiscationis bonorum se extendere possit extra territorium Iudicis poenam statuentis?

Sententia poenalis seu poenae infligendae ordinariè se non extendit extra vel ultra territorium Iudicis sententiam talem ferentis in ordine ad sententiæ talis executionem, (quia Iudex non potest actum jurisdictionis contentiosæ, qualis est executio sententiæ exercere extra proprium territorium c. 2. De constit. in 6.) nisi requiratur alterius territorii Iudex, ut poenam in ejus territorio exequatur, consenserit, vel poena imposita, ex præscripto legis quæ loco communis, ita ut uterque Iudex eam observare debeat; quibus in casibus sententiam ab hujus territorii Iudice tantam alterius territorii Iudex exequi debet. Quod si verò ex lege communis bona in poenam confiscentur, & hæc in diversis territoriis existant, ita tamen ut diversa hæc territoria uni sub sint Principi v. g. tum bona confiscata, in quocumque territorio existant, ad fiscum Principis illius redigentur; si tamen sub diversis Principibus sint talia territoria, & ex dispositione Legis utriusque territorii com-